

Õiguskantsler

Villu Kõve
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 20.09.2024 nr 5-24-26/3

Meie 15.10.2024 nr 9-2/241500/2405936

Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-24-26

Lugupeetud Riigikohtu esimees

Palusite arvamust asjas, milles Tallinna Halduskohus leidis, et töövõimetoetuse seaduse § 12 lõige 4 on osaliselt vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse § 28 lõikega 2 ja § 12 lõikega 1, kuna see säte ei võimalda maksta töövõimetoetust toitjakaotuspensioni saavale inimesele.

Leian, et töövõimetoetuse seaduse § 12 lõige 4 on Eesti Vabariigi põhiseadusega kooskõlas. Põhiseaduse § 12 ega § 28 lõige 2 ei kohusta korraga maksuma pensioni ja töövõimetoetust. Millise toetuste ja hüvitiste süsteemi toel tagatakse inimeste väärikas äraelamine vanaduse, töövõimetus, toitjakaotuse ja puuduse korral on rahvaesinduse otsustada. Keelatud on inimeste piisava abita jätmine ja meelevaldne erinev kohtlemine.

Kokkuvõte

Kui 16- ja 17-aastaselt noorel on tuvastatud vähenenud töövõime, makstakse talle töövõimetoetust. Kui noor kaotab toitja, tuleb tal valida toitjakaotuspensioni ja töövõimetoetuse vahel, mõlemat korraga ei maksta. Siiski on tal vajadusel õigus muudele toetustele ja teenustele, näiteks puudega inimeste sotsiaaltoetustele.

16- ja 17-aastastelt ei saa oodata, et nad suudavad ennast ise tööga ülal pidada. Alla 18-aastast last peavad perekonnaseaduse kohaselt ülal pidama tema vanemad. Seega ei ole riik kohustatud vähenenud töövõimega noorele töövõimetoetust maksuma, kuid mõistagi on tänuväärne, kui riik seda teeb. Riigikogu ongi otsustanud, et töövõimetoetust võib saada alates 16. eluaastast. Samas on Riigikogu otsustanud, et korraga ei maksta töövõimetoetust ja pensioni.

Õigusliku küsimuse tuum seisneb selles, kas 16- ja 17-aastased noored saavad põhiseadusele tuginedes nõuda, et toitja kaotuse korral määratakse neile toitjakaotuspension ja jätkatakse ka töövõimetoetuse maksmist.

Leian, et põhiseadus ega rahvusvaheline õigus sellist nõudeõigust ei anna. Laste ja puuetega inimeste õiguste edendamise eesmärke silmas pidades oleks toitja kaotanud noorele nii toitjakaotuspensioni kui töövõimetoetuse maksmine aga tervitatav poliitiline valik. Oluline oleks ka see, et asendussisissetulekud ja toetused oleksid seadustes selgelt eristatud ja nende maksmine põhineks läbival loogikal. Praegu see nõnda paraku ei ole.

I. Vaidlustatud säte

[Töövõimetoetuse seadus](#) (TVTS) sätestab:

„§ 12. Õigus töövõimetoetusele

(4) Töövõimetoetusele ei ole õigust isikul, kellele makstakse pensioni, [...]“

II. Asjassepuutuvus

1. Säte, mille põhiseaduspärasust Riigikohus hindab, peab olema põhivaidluse lahendamisel asjassepuutuv ([põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse](#) § 9 lõige 1 ja § 14 lõike 2 esimene lause). Konkreetsetes asjas algatatud põhiseaduspärasuse kontrolli puhul on asjassepuutuv säte see, mis on kohtuasja lahendamisel otsustava tähtsusega ehk mille põhiseadusele mittevastavuse ja kehtetuse korral peaks kohus otsustama asja teisiti kui põhiseadusele vastavuse korral.¹

2. Kui TVTS § 12 lõige 4 oleks põhiseadusvastane ja kehtetu, oleks kohus pidanud jõudma seisukohale, et Eesti Töötukassal ei olnud põhjust keelduda kaebajale töövõimetoetuse määramisest. Seega on TVTS § 12 lõige 4 asjassepuutuv.

III. Hinnang põhiseaduse § 28 lõike 2 rikkumise kohta

3. Tallinna Halduskohus leidis, et TVTS § 12 lõikes 4 sätestatud piirang ei taga kaebajale õigust saada riigilt Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 28 lõikega 2 ette nähtud abi.

4. Põhiseaduse § 28 lõige 2 ja rahvusvaheline õigus ([Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi](#) art 54 ja art 60; [parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta](#) art 12, [majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti](#)² art 9) näevad ette, et riik loob sotsiaalkindlustussüsteemid, mis mh tagavad elatusvahendid nii püsivalt töövõimetule inimesele kui ka lapsele või lesele, kes kaotab toitja surma tõttu elatusallika.

5. Põhiseadus ega rahvusvaheline õigus ei nõua, et juhul, kui inimene on kaotanud toitja ja ta on samal ajal ka püsivalt töövõimetu, peaks riik talle elatusvahendite tagamiseks maksma korrakahte sotsiaalkindlustushüvitist (PS § 28 lõige 2; [Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi](#) art 68 punkt c³; piiriüleste juhtude kohta ka [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse \(EÜ\) 883/2004](#) art 53 punkt 1). Oluline on, et üks riigi makstavaid sotsiaalkindlustushüvitisi tagab inimesele piisavad elatusvahendid.

6. Sotsiaalkindlustussüsteemid on loodud muu hulgas selleks, et riik saaks pakkuda töövõimetutele ja toitja kaotanud inimestele piisavas ulatuses elatusvahendeid.⁴ Riigi antava hüvitise eesmärk ei pea olema kompenseerida kõiki vajadusi, mis inimesel võivad tekkida.⁵ Nii ei pea riik toitja kaotuse korral asuma toitja asemele ja tagama ülalpeetavale samasuguses määras elatusvahendeid, nagu toitja tagas või oleks pidanud perekonnaõiguse normide järgi tagama. Kui inimesele ei piisa sotsiaalkindlustushüvitisest (nt töövõimetoetusest), on tal õigus küsida abi (ülalpidamist) oma perekonnalt. Kui perekonnalt pole võimalik abi saada või kui sellest abist ei piisa, siis on inimesel

¹ Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus asjas nr 5-24-7, p 13.

² Vt ka ÜRO [majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste komitee üldkommentaari](#) nr 19 p-d 20 ja 21.

³ Vt Nickless, J. [European Code of Social Security. Short Guide](#), lk 69.

⁴ [Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi](#) art-d 56 ja 62; [parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta](#) art 12 (vt ka [Euroopa Sotsiaalsete Õiguste Komitee praktika kokkuvõtet](#) lk 120-121); [majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti](#) art 9 (vt ka [majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste komitee üldkommentaari](#) nr 19 p 22).

⁵ Annus, T., Aaviksoo, B. Sotsiaalhoolekanne kui põhiõigus. Juridica, 2002.

õigus pöörduda kohaliku omavalitsuse poole (abi puuduse korral).⁶ Seega võivad riigi antava abi reeglid erineda eraõigusest, kus ülalpidamist antakse konkreetse inimese vajadustest ja tema tavalisest elulaadist lähtudes, kui see on võimalik kohustatud poole varalist seisu arvestades ([perekonnaseaduse](#) (PKS) §-d 99, 101 ja 102).

7. Vaidlusalune seadusesäte – TVTS § 12 lõige 4 – ei jäta inimest ilma PS § 28 lõikega 2 ette nähtud abist. See säte välistab võimaluse, et elatusvahendite kaotuse korral hakkab inimene saama samaaegselt mitut samaeesmärgilist sissetulekut, kui ta on samal ajal nii töövõimetu kui ka toitja kaotanud. Praeguses asjas pole ka vaidlust selles, et emma-kumma hüvitise suurus ei vasta PS § 28 lõikes 2 ja Eestile siduvas rahvusvahelises õiguses ette nähtud abi ulatusele.

8. TVTS § 12 lõikes 4 ei ole öeldud, millise hüvitise inimene peaks valima. Inimesel on võimalik valida toitjakaotuspensioni ja töövõimetoetuse vahel ning teha otsus suurema summa kasuks.

9. Veel tuleb arvestada, et riik on võtnud endale kohustuse maksta töövõimetoetust 16- ja 17-aastastele lastele. Põhiseadus ja rahvusvaheline õigus seda ei nõua. Töövõimetoetuse korral tuleb riigil asendussissetulekut maksta neile inimestele, kellelt saab vanust arvestades oodata, et nad teenivad endale tööga ülalpidamist, kuid kellel pole võimalik seda tervise tõttu teha. Lapseealistelt ülalpidamise teenimist ei oodata. Alaealise kasvatamise ja arendamise eest vastutavad eeskätt tema vanemad, neil on kohustus tagada lapsele arenguks vajalikud elutingimused (PS § 27 lõige 3; [lapse õiguste konventsiooni](#) art 18 lg 1, art 27 lg 2). Ka Euroopa Liidu õiguse ja Eestile siduvate rahvusvaheliste lepingute kohaselt tuleb riikidel piirata alla 18-aastaste laste töötamist, eriti koolikohustuslike laste töötamist. See on vajalik laste õiguste kaitseks.⁷

10. Riigikogu on otsustanud, et vanemad peavad oma alla 18-aastast last ülal pidama, sõltumata sellest, kas laps õpib või töötab (PKS § 97 p 1). Kuigi Eestis võivad ka 16- või 17-aastased lapsed töötada ([töölepingu seaduse](#) (TLS) §-d 7) või töö otsimiseks end töötuna arvele võtta ([tööturumeetmete seaduse](#) § 8 lõike 4 punkt 1), on Riigikogu seadnud laste – eriti koolikohustuslike laste – töötamisele lapsi kaitsvad lisatingimused (TLS § 7 lg 2; § 49 lg 1, § 51 lg 2 jne). Noor on koolikohustuslik kuni põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) § 9 lg 2).

11. Niisiis ei ole 16- ja 17-aastastel lastel õigust nõuda püsiva töövõimetoetuse korral (PS § 28 lõike 2 alusel) riigilt abi. Seetõttu ei saa TVTS § 12 lõiget 4 pidada PS § 28 lõikega 2 vastuolus olevaks.

IV. Hinnang põhiseaduse § 12 lõike 1 rikkumise kohta

12. TVTS § 12 lõikes 4 sätestatu kehtib võrdselt kõigi inimeste kohta, kellel on õigus saada toitjakaotuspensioni. Kuna PS § 28 lõige 2 ei nõua, et püsivalt töövõimetoetule ja toitja kaotanud inimesele tuleb maksta korraga kaht sotsiaalkindlustushüvitist, ei saa ka kerkida küsimust erineva kohtlemise kohta. Kui Riigikohus siiski leiab, et tuleb hinnata TVTS § 12 lõike 4 vastavust PS § 12 lõikele 1, siis on erineva kohtlemise hindamiseks võimalik moodustada vähemalt kaks gruppi.

⁶ [Riigikohtu üldkogu otsus asjas 5-20-3](#), p 41 jj; [parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta](#) art 13; [sotsiaalseadustiku üldosa seaduse eelnõu \(93 SE\) seletuskiri](#), lk 19; Annus, T., Aaviksoo, B. Sotsiaalhoolekanne kui põhiõigus. Juridica, 2002.

⁷ [Nõukogu direktiiv 94/33/EÜ noorte kaitse kohta töö](#); [Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni \(ILO\) konventsioon \(nr 182\) „Lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamine“](#) ja [Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni \(ILO\) töölevõetava isiku vanuse alammäära konventsioon \(nr 138\)](#), vt ka Lapse Õiguste Komitee [üldkommentaari nr 20](#) (lapse õigused teismeeas, 2016), [üldkommentaari nr 17](#) (lapse õigus puhkusele, jõudeajale, mängule, meelelahutuslikule tegevusele, kultuurile ja kunstile, 2013).

Võrreldavad grupid

13. Tallinna Halduskohus leidis oma otsuses (punktid 17-19), et TVTS § 12 lõike 4 järgi koheldakse 16-aastaseid ja vanemaid vähenenud töövõimega inimesi töövõimetoetuse maksmisel erinevalt, sõltuvalt sellest, kas nad on kaotanud ülalpidamiskohustusega vanema või mitte. Kohtu hinnangul seisneb erinev kohtlemine selles, et ühel juhul saab inimene töövõimetoetust ja vanemalt elatist või riigi elatisabi ning teisel juhul saab inimene vaid toitjakaotuspensionini.

14. Eri vanusegruppidele kehtivad erinevad toitjakaotuspensionini ja elatise maksmise reeglid, sõltuvalt sellest, kas abivajajad on 16–17-aastased, 18–20-aastased; 21–23-aastased või 24-aastased ja vanemad (PKS § 97, [riikliku pensionikindlustuse seaduse](#) (RPKS) § 20 lg 2 p 1). Tuleb arvestada ka seda, et mõlemal vanemal on kohustus last ülal pidada ning elatise suurus ei võrdu alati miinimumelatisega, vaid sõltub peret puudutavatest asjaoludest. Seega on konkreetset kaebust arvestades kõige sarnasemas olukorras

- a) 16- ja 17-aastased vähenenud töövõimega lapsed, kelle mõlemad vanemad on elus;
- b) 16- ja 17-aastased vähenenud töövõimega lapsed, kelle üks vanem on elus.

15. Vähenenud töövõime annab mõlemasse gruppi kuuluvatele lastele õiguse saada töövõimetoetust. TVTS § 12 lõige 4 toob aga kaasa teise grupi erineva kohtlemise, sest nemad ei või töövõimetoetust saada, kui nad valivad toitjakaotuspensionini. Neil võrreldavatesse gruppidesse kuuluvatel lastel on õigus saada sotsiaalkindlustushüvitisi ja ka ülalpidamist, mis esimese grupi puhul jaguneb kahe vanema vahel.

16. Küsida võib ka nii, kas 16- ja 17-aastaseid vähenenud töövõimega lapsi ülal pidama kohustatud vanemaid koheldakse erinevalt, olenevalt sellest, kui suur on nende ülalpidamiskoormus. Võib eeldada, et üksikvanem peab kandma suuremat ülalpidamiskoormust kui kahe vanemaga peres kumbki vanem eraldi.

Erineva kohtlemise tagajärjed pere majanduslikule toimetulekule

17. Võib eeldada, et TVTS § 12 lõikes 4 sätestatud piirangu eesmärk on kasutada sotsiaalkindlustusvahendeid otstarbekalt ja säästlikult. Kui laps või lesk on kaotanud toitja või inimene on püsivalt töövõimetu, tuleb inimesele tagada esmalt sotsiaalkindlustushüvitis, mis võimaldab talle piisavalt elatusvahendeid (vt ka p-d 5 ja 6). Riik võib maksta inimesele teist sotsiaalkindlustushüvitist, aga ei pea seda tegema, kui inimesele on elatusvahendid juba ühe sotsiaalkindlustushüvitisega tagatud. Kahe sotsiaalkindlustushüvitise samaaegne maksmine tähendaks sisuliselt seda, et riik tagaks kattivas osas inimesele elatusvahendid kaks korda.

18. Praeguses olukorras on tegemist pikka aega tagasi seatud eesmärgiga, sest kõnealune piirang oli sätestatud nii 5. detsembril 2001 vastu võetud [riikliku pensionikindlustuse seaduse](#) §-s 6 kui ka 26. juunil 1998 vastu võetud [riikliku pensionikindlustuse seaduse](#) §-s 6. Mõlema seadusega kehtestati, et inimesel ei ole õigust saada ühel ja samal ajal toitjakaotuspensionini ja töövõimetuspensionini. Sarnaseid piiranguid on Riigikogu kehtestanud ka teiste sotsiaalkindlustushüvitiste samaaegse saamise kohta (nt [töötuskindlustuse seaduse](#) § 3 lg 2 p 5).

19. On selge, et ühe vanema kaotanud vähenenud töövõimega 16- või 17-aastased lapsed on märkimisväärselt keerulisemas ja haavatavamais olukorras kui need 16- ja 17-aastased vähenenud töövõimega lapsed, kelle mõlemad vanemad on elus. Kuidas ja mil määral mõjutab vanema kaotanud laste majanduslikku toimetulekut TVTS-is sätestatud nõue valida toitjakaotuspensionini ja töövõimetoetuse vahel, sõltub paljudest teguritest.

20. Üldjuhul on töövõimetoetus suurem kui toitjakaotuspension. Töövõimetoetuse suurus on keskmiselt 352 eurot kuus osalise töövõime korral ja 617 eurot kuus puuduva töövõime korral. Toitjakaotuspensioni suurus sõltub toitja vanaduspensioni suurusest ning toitjakaotuspensioni saama õigustatud pereliikmete arvust (RPKS § 21). 2023. aastal jäi 87 protsenti toitjakaotuspensioni väljamaksetest vahemikku 130–290 eurot.⁸ Suurim toitjakaotuspensioni väljamakse oli ligi 2150 eurot ning väiksem ligi 30 eurot.⁹

21. Toitjakaotuspension või töövõimetoetus võib katta osaliselt ja mõnel juhul ka täielikult lapse ülalpidamiskulud. PKS-i kohaselt saab elatise arvutamisel sissetulekutena arvesse võtta üksnes lapsetoetust ja lasterikka pere toetust (PKS § 101 lg 5). Siiski võib teistele perekonnaseaduse sätetele tuginedes eeldada, et vanemad ei pea andma lapsele ülalpidamist selles osas, mida saab katta lapse muude sissetulekuga, kui see sissetulek on mõeldud elatusvahendite tagamiseks (vt PKS § 99, § 102 lg 2, § 127, § 130, § 132 lg 1). Ka erialakirjanduses on leitud, et lapse sissetulek võib osaliselt katta lapse vajadusi, mistõttu peaks lapse abivajadus olema elatisnõude rahuldamise eeldus või mõjuv põhjus elatise vähendamiseks.¹⁰ Elatise asjus tehtud kohtuotsused kinnitavad, et lapsevanema panus lapse ülalpidamisse on sellevõrra väiksem, mil määral saab laps oma igapäevaseid vajadusi rahuldada töövõimetoetuse või toitjakaotuspensioni arvelt.¹¹

23. Seevastu on kohus leidnud, et tavapärasest igapäevaste vajaduste katmiseks määratud elatisest ei ole õige maha arvata puudega lapse toetust, mida laps saab kasutada puudega seotud teenuste saamiseks ja sobivate huvialadega tegelemiseks.¹²

24. Puuetega inimestele ettenähtud sotsiaaltoetusi makstakse puudest tingitud lisakulude hüvitamiseks ([puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse](#) (PISTS) § 1 lg 2). Nii makstakse kuni 15-aastasele noorele puudega lapse toetust, aga kui laps saab 16-aastaseks, asendatakse see puudega tööealise inimese toetusega (PISTS §-d 6 ja 7). Samuti on võimalik saada õppetootust, et hüvitada õppimisel puudest tingitud lisakulusid näiteks gümnaasiumis või kutsekoolis, ja täiendkoolitustoetust, et katta tasemeõppe või täiendkoolituse kulutusi (PISTS § 10 ja § 12).

25. Kuna puudega tööealise inimese toetus on puudega lapse toetusest märgatavalt väiksem (suurimas määras toetuste erinevus on ligi viiekordne, [2024. aasta riigieelarve seaduse](#) § 2 lg 4), on mõistetav, et pered näevad alates 16. eluaastast makstavat töövõimetoetust toetusena, mis aitab kompenseerida puudest tingitud lisakulutusi. Töövõimetoetus on siiski mõeldud selleks, et tagada sissetulek inimesele, kelle töötamine on takistatud pikaajalise tervisekahjustuse tõttu (TVTS § 1 lg 1, § 11).

26. Kui ülalpidamist andma kohustatud vanemaid on kaks, võib eeldada, et kummagi kanda jääv osa on väiksem kui summa, mida peab maksma üksikvanem. Alati ei pruugi see nii olla, sest elatise suurus sõltub muu hulgas ka vanemate varalisest seisust ning kohtul on võimalik määrata miinimumelatisest nii suurem kui ka väiksem elatis (PKS § 102 lõiked 2 ja 3, § 105 lg 2). Näiteks võib ka juhul, kui lapse mõlemad vanemad on elus, jääda suur osa ülalpidamisest suurte sissetulekutega vanema õlule, sest teine vanem on töövõimetu. Perekonda puudutavad sündmused (nt raske haigus, töö kaotus või töö leidmine) võivad mõjutada kogu pere tavalist elulaadi ning

⁸ [Perehüvitiste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus](#), lk 5.

⁹ Samas.

¹⁰ Uusen-Nacke, T. Ülalpidamisnõue kohtuveskis. Kas ja mis ulatuses rakendub alaealise lapse ülalpidamisasjades uurimisprintsip? – *Juridica* 2023/6.

¹¹ Nt [Tartu Ringkonnakohtu otsus asjas nr 2-22-938](#), p 11; [Harju Maakohtu otsus asjas nr 2-21-130103](#), p 22, vt ka [Tallinna Ringkonnakohtu otsus asjas 2-17-7798](#) (õppiva alla 21-aastase lapse kohta).

¹² [Tallinna Ringkonnakohtu otsus asjas nr 2-22-58](#), p-d 78-81; [Tartu Ringkonnakohtu otsus asjas nr 2-17-4165](#), p 10.

vanemate ülalpidamiskoormust olenemata sellest, kas ülalpidamiskohustusega vanemaid on kaks või üks.

27. Ülalpidamist peavad andma ka vanavanemad, kui lapse vajadused jäävad piisavalt katmata, näiteks siis, kui vanem on surnud (PKS § 96 lg 2, § 97 p 1, § 105).¹³ Kui elatist on vanemalt raske kätte saada, on võimalik, et vanavanematel tekib asenduskohustusena kohustus lapsele elatist maksta (PKS § 106 lg 2).¹⁴ Samuti on lapsel teatud tingimuste täitmisel õigus saada riigilt hüvitist ehk elatisabi nii kohtumenetluse kui ka täitemenetluse kestel ([perekohustuste seaduse](#) § 47 jj).

28. Kokkuvõttes sõltub TVTS § 12 lõikes 4 kehtestatud piirangu tagajärgede raskus toitjakaotuspensionini ja töövõimetoetuse suurusel, lapse vajadustest, vanemate sissetulekutest ning muudest ülalpidamist mõjutavatest asjaoludest. Perekonnaseaduse ülalpidamise regulatsioon peaks aitama kindlustada, et lapse vajadused on rahuldatud siis, kui laps saab töövõimetoetust, ja ka siis, kui ta saab toitjakaotuspensionini.

Erineva kohtlemise mõju lapse muudele õigustele

29. Asjaolu, et vanema kaotanud 16- või 17-aastane laps peab valima toitjakaotuspensionini ja töövõimetoetuse vahel, ei mõjuta tema muid õigusi, mis tal on vähenenud töövõime tõttu. Otsus töövõime vähenemise kohta jääb kehtima ka siis, kui inimene töövõimetoetust ei taotle (TVTS § 11 jj). Näiteks on vähenenud töövõimega inimesel sõltumata töövõimetoetuse saamisest õigus riigi rahastusega abivahendile ja sotsiaalse rehabilitatsiooni teenustele ([sotsiaalhoolekande seaduse](#) § 47 lg 1, § 59 lg 1). Samuti jääb lapsel alles õigus saada puudetoetusi vastavalt tuvastatud puude raskusastmele ja liigile.

Järeldus

30. Riik ei pea maksma inimesele töövõime vähenemise korral sotsiaalkindlustushüvitist elatusvahendite tagamiseks, kui ta juba maksab talle sotsiaalkindlustushüvitist toitja kaotuse korral. Inimesel on õigus valida kas töövõimetoetus või toitjakaotuspension, lähtuvalt sellest, kumb neist on suurem. Nii on riigil võimalik sotsiaalkindlustusvahendeid otstarbekalt ja säästlikult kasutada. TVTS § 12 lõikest 4 tingitud erineva kohtlemise tagajärgi lapse majanduslikule toimetulekule tasakaalustab perekonnaseaduses sätestatud ülalpidamise regulatsioon. Vähenenud töövõimega seotud muid õigusi ei mõjuta see, kui inimene valib töövõimetoetuse asemel toitjakaotuspensionini. Seetõttu ei ole kõnealune säte vastuolus PS § 12 lõikest 1 tulenevat võrdse kohtlemise põhimõttega osas, milles see ei võimalda töövõimetoetuse maksmist 16- ja 17-aastastele vähenenud töövõimega lastele, kes saavad toitjakaotuspensionini.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Angelika Sarapuu 693 8411, Angelika.Sarapuu@oiguskantsler.ee
Merle Malvet 693 8426, Merle.Malvet@oiguskantsler.ee

¹³ Nt [Riigikohtu tsiviilkolleegiumi otsus asjas nr 3-2-1-35-17](#), p 29, [Tallinna Ringkonnakohtu otsus asjas nr 2-17-1696](#), p-d 14 ja 15.

¹⁴ Nt [Tartu Ringkonnakohtu otsus asjas nr 2-21-9339](#).